

Шульжук Т. Р.,
асpirант кафедри фінансового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ХОЛДИНГ ЯК КОНСОЛІДОВАНИЙ ПЛАТНИК ПОДАТКУ

HOLDING AS CONSOLIDATED TAX PAYER

Досліджено зміст та ознаки податкової консолідації. Визначено сутнісні переваги та недоліки консолідації платника податку на прибуток. Проаналізовано динаміку історичного розвитку інституту консолідованих звітності та досліджено нормативне регулювання інституту консолідованих платника податку в межах іноземних податкових систем. Докладно вивчено питання податкової правосуб'ектності консолідованих платника податку, доведено необхідність його існування як частини загально-правового регулювання холдингів.

Ключові слова: холдинг, консолідація, група компаній, консолідована звітність.

Исследованы содержание и признаки налоговой консолидации. Определены существенные преимущества и недостатки консолидации плательщика налога на прибыль. Проанализирована динамика исторического развития института консолидированной отчетности, исследовано нормативное регулирование института консолидированного налогоплательщика в пределах иностранных налоговых систем. Подробно освещен вопрос налоговой правосубъектности консолидированного налогоплательщика и доказана необходимость его существования как части общеправового регулирования холдингов.

Ключевые слова: холдинг, консолидация, группа компаний, консолидированная отчетность.

The content and features of tax consolidation are explored. The essential advantages and disadvantages of profit tax consolidation are determined. The dynamics of the historical development of the Institute of consolidated reporting and the regulatory regulation of the consolidated tax payer institution within the framework of foreign tax systems are analyzed. The issue of tax legal personality of the consolidated taxpayer is described in detail. The validity and relevance of its existence as a part of the general legal regulation of holdings are proved.

Key words: holding, consolidation, group of companies.

Постановка проблеми. Макроекономічна динамічність як характерна ознака глобальної економіки виявляється в процесах злиття та поглинання, які обумовлюють перерозподіл матеріальних активів та концентрації капіталу. Холдинги як вертикально інтегровані структури є найбільш поширеним прикладом зазначених процесів, що зумовлює необхідність вивчення правового регулювання холдингових утворень щонайменше в податково-правовому вимірі.

Проблематику податкового адміністрування холдингів зумовлює складність їхньої суб'єктно-організаційної структури, яку визначають такі компоненти, як: значна кількість учасників, галузева різновекторність, територіальна віддаленість учасників холдингу та, як наслідок, юрисдикційна належність до різних держав. Водночас домінантне становище головної компанії щодо всіх учасників холдингового утворення дещо нівелює зазначену потенційну складність побудови та функціонування холдингової групи. Організаційна єдність всередині холдингу сприяє впровадженню єдиної фінансової політики, яка, очевидно, спрямована на мінімізацію податкових, що зумовлює необхідність ефективного податкового адміністрування. За таких умов саме інститут консолідованих платника податку забезпечує дотримання як публічних інтересів шляхом отримання інформації щодо фінансової діяльності холдингової групи, так і приватних інтересів інвесторів у вигляді можливості здійснення господарської діяльності в межах зрозумілої та стрункої системи оподаткування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вагомий внесок у розроблення питання правового статусу консолідованих платників зробили такі науковці, як: М. Кучерявенко, Л. Воронова, Д. Вінницький, Ю. Крохіна, О. Іконнікова, Н. Хімічева, Т. Войнова, С. Пепеляєв, Н. Пришва, Я. Литвиненко, М. Макаренко, Ю. Лавреха, Є. Дядюк, О. Жукова, М. Шальнева, Т. Козенкова. Консолідована фінансова звітність була об'єктом вивчення В. Костюченко, В. Онищенко, О. Гурської, А. Кононенка, М. Рябова, Т. Федоровича, К. Коба, А. Мешкова, М. Кучер, А. Єспіфанова.

Аналіз літератури з теми дослідження засвідчив, що в юридичній галузі відсутнє однозначне та послідовне розуміння місця й статусу консолідованих платника як повноправного суб'єкта податкових правовідносин. Немає узгоджених поглядів на природу та зміст консолідованих звітності й серед представників економічної науки. Водночас потреби національного економічного простору потребують вирішення проблеми правового статусу вертикально інтегрованих холдингових утворень у контексті вітчизняної податково-правової площини. Саме зазначення окремих проблем правового статусу консолідованих платника податку в межах чинного законодавства України постає важливим завданням під час дослідження податкової правосуб'ектності холдингу як суб'єкта податкових правовідносин.

Основна частина. Упродовж тривалого часу модель роздільного оподаткування, за якої кожен платник податку реалізує податковий обов'язок окремо від інших, була єдиною можливою формою

адміністрування податків. Проте на сучасному етапі така форма адміністрування фіiscalьних платежів не є єдиною, оскільки набуває поширення режим консолідованого оподаткування, який дозволяє чітко актуалізувати господарські зв'язки між платниками податків, що, на перший погляд, є самостійними, проте тісно взаємопов'язані один з одним результатами господарської діяльності.

Формування та становлення «консолідованого платника» як окремого податкового-правового явища має багату історію. Зауважимо, що різновид «консолідованого» платника податку став наслідком використання консолідованої фіансової звітності. Така форма звітності набула поширення в Сполучених Штатах Америки (далі – США) наприкінці XIX – на початку ХХ ст. під час стрімкого розвитку бізнесу зі створення окремого виду фінансових компаній, які мали на меті лише контроль та управління іншими суб'єктами господарювання. 1832 р. створено перший американський холдинг, що зумовлювало необхідність якісно нового рівня бухгалтерського обліку. Тому вже 1866 р. компанія “Cotton Oil Trust” уперше запропонувала звіт на основі консолідованої фіансової звітності. Вдалим вважаємо приклад корпорації “United States Steel Company”, яка сформувала свою першу консолідований звітність у 1902 р. на підставі даних усіх компаній, що входили до структури холдингу [1]. Таку методику складання та ведення фіансової звітності запропонували Л. Дікінсон і В. Філберт. Вихідною тезою такого підходу була економічна єдність компаній, що взаємодіють між собою [2].

У країнах Європи правовий механізм консолідації платника як єдиного суб'єкта податкових правовідносин запроваджений на початку ХХ ст. Зауважимо, що в США й Іспанії консолідована форма фіансової звітності спочатку впроваджувалася примусово, оскільки в цих країнах діяла прогресивна ставка корпоративного податку, що виправдовувало необхідність боротьби із дробленням бізнесу. Після завершення Другої світової війни консолідована форма звітності запроваджена у Великій Британії та Франції [3]. Так, 1985 р. уведено обов'язок складення консолідованої звітності для компаній, які торгають власними цінними паперами на біржі. Зауважимо, що саме у Франції в 1920-х рр. утворюються складні вертикально інтегровані структури, які мали ознаки холдингових компаній, проте із 292 компаній лише 46 склали та подали консолідований фіансову звітність [4, с. 10].

Історія розвитку інституту консолідованого платника податку засвідчила, що уряди держав поступово прийшли до усвідомлення глобалізаційної спрямованості світової економіки, яка й визначила вектори державної політики у сфері корпоративного оподаткування транснаціональних корпорацій – налагодження тісної взаємодії із групами компаній для залучення левової частки їхнього капіталу до власної податкової юрисдикції.

Інститут консолідації справді має ряд суттєвих позитивних ознак. Зупинимося на них докладніше.

По-перше, впровадження консолідованої звітності та розроблення правового режиму консолідованого платника податку локалізує проблему трансферного ціноутворення всередині групи, у вигляді продажу товарів та надання послуг у межах групи взаємопов'язаних компаній за цінами нижчими, ніж середня ринкова вибірка таких товарів та послуг. Крім того, консолідація сприяє зменшенню обсягів державних видатків на адміністрування та перевірку консолідованих платників.

По-друге, консолідація дозволяє створити сприятливі умови для групи підприємств у вигляді можливості врахування доходів та збитків окремих учасників консолідованої групи у зведеному фінансовому балансі.

По-третє, консолідований режим оподаткування значно полегшує процедуру адміністрування, адже обов'язок ведення податкового обліку та подання звітності покладається на одного учасника консолідованого платника, проте система штрафів та санкцій застосовуватиметься солідарно до учасників групи компаній. Крім того, питання економічної обґрунтованості операцій усередині групи втрачають актуальність через саму суть консолідації, оскільки в розумінні податкового органу в межах такого правового режиму важливим є результат господарської діяльності, а не її процес.

Водночас інститут консолідації потребує вирішення низки проблем. Однією зі слабких сторін податкової консолідації є її обмежений характер, адже він здебільшого застосовується лише до податку на прибуток. Варто зазначити, що Велика Британія, Іспанія, Німеччина практикують застосування податкової консолідації до податку на додану вартість. Крім того, сам режим консолідації поширюється лише на податкову базу учасників консолідованої групи, що не позбавляє підприємства обов'язку подавати податкову звітність із податку на прибуток за операціями, які не входять до консолідованої фіансової звітності за групою.

У правовій літературі виокремлюють два підходи до моделі консолідованого оподаткування груп підприємств. Підгрунттям для вихідної тези першого підходу є те, що з метою оподаткування консолідація сплати податкових платежів полягає в наділені материнської (холдингової) компанії податковою правосуб'єктністю у вигляді виконання податкового обов'язку з урахуванням звітності дочірніх підприємств, які прирівнюються до філіалів материнської компанії. Другий же підхід передбачає, що для цілей оподаткування група компаній виступає як єдиний цілісний суб'єкт податкових правовідносин, який здійснює свій податковий обов'язок централізовано шляхом його покладення на будь-якого учасника консолідованої групи [5, с. 29; 6, с. 24].

Вважаємо, що найбільш виправданим є перший підхід, який усе ж таки історично сформувався першим та має значну базу практичного застосування. У свою чергу, другий підхід, в якому холдингова група виступає як єдиний платник, є радше наступною еволюційною сходинкою на шляху роз-

витку інституту консолідованиого платника податку. По своїй суті холдинг є різновидом консолідованого платника, який у правовому розумінні є похідним від специфічної системи бухгалтерської звітності, тим самим виправдовує необхідність свого існування у формі повноцінного платника податку.

На думку деяких учених, така позиція є цілком обґрунтованою [7]. Проте вона не узгоджується із загальноприйнятым підходом до визначення суб'єкта податкових правовідносин, який потребує наявності податкової правосуб'ектності – прав та обов'язків, які актуалізуються у відповідних діях платника і визначені нормами податкового права. Отже, податкова правосуб'ектність умовно зводиться до наявності в суб'єкта господарювання правової можливості реалізації податкового обов'язку шляхом здійснення податкового обліку, сплати податкових платежів та подання податкової звітності [8, с. 155].

Розглядаючи холдинг як консолідованого платника податку, можемо погодитися з тим, що холдингова група набуває податкової правосуб'ектності як класична юридична особа. Справді, по суті головна (холдингова) компанія здійснює облік учасників групи, відповідає за консолідовану сплату податкових платників та подання консолідованої фінансової звітності, тим самим фактично цілком реалізує податковий обов'язок, що дає підстави дійти висновку про наявність податкової правосуб'ектності холдингу як консолідованого платника податку

Тим не менш зміст процесу консолідації полягає в техніко-юридичному об'єднанні податкових обов'язків декількох платників податків шляхом утворення юридичної фікції единого платника податку для цілей ефективного адміністрування податку на прибуток. Консолідація у формі холдингового утворення не зумовлює виникнення нового суб'єкта господарювання, оскільки холдинг – група компаній на чолі з холдинговою (материнською) компанією – не є юридичною особою в класичному розумінні, хоча саме економічна й організаційна єдність учасників холдингу дозволяє розглядати його як єдиного платника податків. Такими аргументами послуговуються науковці, які вважають, що консолідований платник податку не може мати власної податкової правосуб'ектності, оскільки правосуб'ектністю наділені лише учасники консолідованої групи, а не сам консолідований платник. Навіть більше, податкова правосуб'ектність підприємств не зникає в разі вступу до консолідованого утворення, а лише змінює форму існування в межах певного правового режиму, хоча учасники консолідації мають власний унікальний ідентифікаційний номер юридичної особи.

На думку С. Ципкіна й Е. Ровинського, суб'єкт господарювання може бути обтяженим податковим обов'язком лише тоді, коли такий платник має майнову самостійність, яка дозволяє мати власний фінансовий баланс доходів та видатків та/або можливість відкривати рахунок у банку. Інакше кажучи, якщо в організації немає власного майна чи засобів для провадження господарської діяльності, то

несправедливо стягувати податки з такого суб'єкта господарювання, у зв'язку із чим такий платник не може бути повноцінним суб'єктом податкових правовідносин [9, с. 30–31; 10, с. 152].

Проте ми не можемо погодитися з таким твердженням. Наведене могло претендувати на обґрунтованість у середині попереднього століття, однак в умовах сьогодення інститут консолідованого платника податку є певного роду домовленістю між законодавцем та суб'єктами господарювання, яка виправдана потенційною можливістю справедливого та пропорційного оподаткування складних корпоративних структур, які діють на макроекономічному рівні та залишають значні обсяги грошового капіталу. Обмеженість же існування консолідованого платника лише щодо податку на прибуток дозволяє говорити про наявність податкової правосуб'ектності холдингу (нехай і в межах специфічного режиму оподаткування), оскільки такий консолідований платник взаємодіє із системою оподаткування загалом, а тому не може заперечуватися лише як нормативно-правовий сурогат. Саме організаційна й економічна пов'язаність дочірніх підприємств із материнським (холдинговим) підприємством дає підстави розглядати таку групу як єдиний економічний суб'єкт, а отже, позначає правосуб'ектну повноцінність холдингу як учасника податкових правовідносин, який спроможний здійснювати податковий облік, сплачувати податок на прибуток та подавати консолідовану фінансову звітність.

Зауважимо, що наведені сумніви щодо правої природи податкової правосуб'ектності холдингу мають об'єктивне підґрунтя, оскільки аналіз вітчизняного законодавства у сфері корпоративних відносин дає підстави стверджувати, що специфічні правові особливості складних внутрішньо інтегрованих суб'єктів господарювання не мають належного правового зв'язку та кореляції в межах податкового законодавства. Так, здійснення консолідації податкових платежів групи підприємств зумовлює необхідність існування правових механізмів визначення податкової бази та порядку адміністрування консолідованого платника податку. Так, до 31 грудня 2014 р. положення п. 152.4 ст. 152 Податкового кодексу України (далі – ПК України) передбачало, що платник податку, який мав у своєму складі відокремлені підрозділи, розташовані на території іншої, ніж такий платник податку, територіальної громади, мав право ухвалити рішення щодо сплати консолідованого податку та сплачувати податок за місцезнаходженням таких відокремлених підрозділів, а також за своїм місцезнаходженням, визначеній згідно з нормами цього розділу та зменшений на суму податку, сплаченого за місцезнаходженням відокремлених підрозділів [11]. Проте Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 р. № 71–VIII [12], р. 3 «Податок на прибуток» викладено в новій редакції, з якої, зокрема, вилучено норму стосовно консолідованих платників. Тоді як інститут консолідації

продовжив своє існування на рівні підзаконного нормативного акта, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»» (далі – НСБО 2, Стандарт), яким визнано порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності [13]. Водночас інститут податкової консолідації також унормовують Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [14] та положення Директиви 2013/34/EU, яка також установлює сферу та межі регулювання фінансової консолідації на міжнародному рівні [15]. Цікавою є думка В. Пантелеєва, який класифікував напрями застосування стандартів консолідованої звітності залежно від рівня стандартизації, де національні стандарти відносяться до макрорівня, що, очевидно, охоплює національне законодавство, а положення МСФЗ 10 та Директиви 2013/34/EU науковець відносить до мегарівня, тим самим надаючи таким нормам екстериторіального характеру [16].

Така класифікація, безумовно, має право на існування й окреслює необхідні правові межі застосування тих чи інших правових норм, проте переконані, що податкова консолідація, як і сам інститут консолідованих платника податку, безпідставно переміщені з кодифікованого нормативного акта до підзаконного стандарту фінансової звітності. Позначене вбачається критичним в межах п. 1.1 ст. 1 ПК України, де законодавець чітко визначив, що Податковий кодекс регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їхні права й обов'язки тощо. Аналіз наведеної норми дозволяє зробити висновок: якщо той чи інший особливий вид суб'єкта господарювання не охоплюється нормами ПК України як платник податку, то в юридичному сенсі для податкових правовідносин такий суб'єкт господарювання не існує.

Отже, виникає правова колізія: підзаконний нормативно-правовий акт визнає існування консолідованих платника податку на прибуток, проте ПК України як первинне джерело податкового права не містить поняття такого платника податку. Водночас приписи пп. 5.1 та 5.2 ст. 5 ПК України передбачають, що поняття, правила та положення, уstanовлені цим Кодексом та законами з питань митної справи, застосовуються виключно для регулювання відносин, передбачених ст. 1 ПК України. Якщо ж поняття, терміни, правила та положення інших актів суперечать поняттям, термінам, правилам та положенням цього Кодексу, то для регулювання відносин оподаткування застосовуються поняття, терміни, правила та положення ПК України. Оскільки інститут консолідації застосовується для податку на прибуток підприємств, то необхідно послуговуватися положеннями ст. 133 ПК України, де визна-

чено, хто є платником податку на прибуток: резиденти, юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами (п. 133.1 ст. 133 ПК України), а також нерезиденти, до яких законодавець відносить юридичних осіб, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі й отримують доходи із джерелом походження з України, а також постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із джерелом походження з України (п. 133.2 ст. 133 ПК України). Отже, з одного боку, наведена норма не містить будь-якого посилення на існування консолідованого платника податку, що в розумінні п. 5.2 ст. 5 ПК України позбавляє справедливості твердження про визначеність інституту консолідації. З іншого боку, унормованість консолідованих платника податку в межах підзаконного акта вказує на те, що актуальність існування явища фінансової консолідації реалізується в межах п. п. 5.3 ст. 5 ПК України, якими визнано, що терміни, які не визначаються ПК України, використовуються в значенні, встановленому іншими законами. Отже, інститут фінансової консолідації має легальне й узгоджене існування поруч із нормами Податкового кодексу України. Переконані, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин відновлення інституту консолідованих платника податку на рівні кодифікованого законодавчого акта слугуватиме орієнтиром та гарантією для наднаціональних холдингових утворень в ухваленні рішень щодо поміщення значних обсягів капіталу у вітчизняний економічний простір.

Положення п. 2 НСБО 2 унормують, що правила Стандарту застосовуються групою юридичних осіб, яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств (крім групи підприємств, які, відповідно до законодавства, складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, або групи підприємств, в якій материнське (холдингове) підприємство складає фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності). Отже, законодавець дозволяє створення консолідованих платника в межах України в можливій формі холдингу, який складається з головної (материнської) компанії та дочірніх підприємств. Висвітлений нами підхід до розуміння консолідації як штучного «прирождення» податкової правосуб'єктності до материнської (холдингової) компанії підтверджено в п. п. 5 та 7 Стандарту, де вказано, що материнське підприємство піддає та складає консолідовану фінансову звітність, до якої включає показники фінансової звітності всіх учасників групи компаній.

Відповідно до нормативних положень п. 2 р. II Стандарту, консолідовану фінансову звітність складають із фінансової звітності групи підприємств із використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. Якщо під час складання консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це повідомляють у примітках до консолідованої фінансової звітності. Єдність

облікової політики продиктована владними повноваженням холдингової компанії, які п. 4 р. I Стандарту витлумачує як повноваження, обсяг яких надає можливість підприємству-інвестору зазвичай одноосібно керувати найбільш значущими видами діяльності, що суттєво впливають на формування фінансового результату підприємства, яке є об'єктом інвестицій, зокрема через формування уповноваженого органу управління, визначення фінансової, інвестиційної і комерційної політики, контроль за їх реалізацією. Тотожне за змістом поняття містить ст. 126 Господарського кодексу України [17], де на позначення особливостей правової природи холдингових право-відносин «контролю – підпорядкування» послуговуються терміном «виришальний вплив», що вкотре підтверджує орієнтованість існування інституту консолідованих платників саме на організаційно-юридичні утворення холдингового типу.

Здійснений аналіз проблеми консолідованих платників засвідчив, що вона має тривалу історію, у зв'язку із чим вважаємо за доцільне звернутися до міжнародного досвіду врегулювання статусу консолідованих платників податку.

Так, відповідно до п. 1 ст. 25.1 Податкового кодексу Російської Федерації, консолідованою групою платників податку визнається добровільне об'єднання платників податку на прибуток організацій на основі договору про створення консолідованої групи. Крім того, ст. 25.2 Податкового кодексу Російської Федерації визначає критерії, необхідні для ухвалення рішення про створення консолідованої групи, зокрема, частка в статуті дочірніх підприємств повинна становити не менше 90%, сумарна вартість активів консолідованої групи має становити не менше 300 мільярдів рублів, сумарний обсяг виручки – не менше 100 мільярдів рублів, учасники групи не повинні перебувати в процесах реорганізації, ліквідації чи банкротства, а розмір реальних активів – перевищувати статутний капітал. Консолідована група створюється на два податкові (звітні) періоди з податку на прибуток, тобто на два податкові роки. Отже, доходимо висновку, що російська модель податкової консолідації чітко орієнтована на великі холдингові утворення [18].

Інститут консолідованих платників податку впродовж тривалого часу функціонує в західних країнах, де до такої моделі адміністрування податку на прибуток ставляться прихильно, оскільки вона забезпечує стабільні податкові надходження до державного бюджету якіснумізацією витрат для системи адміністрування потужних учасників економічного ринку.

Так, відповідно до податкового законодавства Іспанії, ухвалення рішення щодо реалізації права на консолідацію з корпоративного податку потребує, щоб учасники консолідованої групи були резидентами Іспанії, створенні в організаційно-правовій формі акціонерної компанії, товариства з обмеженою відповідальністю та/або командитними товариствами; материнська (холдингова) компанія прямо чи опосередковано володіє не менше ніж 75% статутного капіталу дочірньої компанії; учасники групи

мають тотожний податковий (звітний) період та оподатковуються за однією ставкою [19].

Податкове законодавство Німеччини допускає створення консолідованих платників в межах корпоративного оподаткування, якщо всі компанії консолідованої групи є резидентами Німеччини, материнська компанія здійснює контроль (прямий чи опосередкований) не менше 50% дочірньої компанії, а також між материнською та дочірньою компаніями повинна бути укладена угода строком не менше ніж на п'ять років про перевід 100% доходів та/або збитків дочірньої компанії на баланс материнської [20].

Водночас податкові системи Великої Британії, Нової Зеландії та Сінгапуру послуговуються поняттям «групові податкові пільги», що по суті є аналогом консолідованих платників податку, проте лише в частині нормативної можливості передачі збитків від одного учасника компанії іншому. У Великій Британії претендувати на «групову податкову пільгу» можуть усі компанії незалежно від їхнього резидентського статусу, однак материнська компанія повинна мати не менше 75% участі в статутному капіталі дочірніх підприємств. Акцентуємо увагу на тому, що законодавець Великої Британії заборонив можливість застосування такої пільги для компаній, які займаються видобутком газу та нафти, а компанії, які здійснюють діяльність зі страхування життя, можуть використовувати «групову податкову пільгу» обмежено [21, с. 39]. Як різновид податкової консолідації варто схарактеризувати законодавство Бельгії, в якому відсутні поняття «консолідований платник податку» чи «податкова група», натомість використовується «договорне партнерство», а податкові показники з корпоративного оподаткування розподіляються між учасниками партнерства пропорційно їхнім вкладам [29, с. 41]. Запропонована конструкція суттєво відрізняється від консолідації, оскільки учасники такого партнерства не можуть мати консолідованих фінансових показників прибутку від господарської діяльності, у зв'язку із чим і збитки від діяльності не будуть мати зведеного характеру.

Отже, аналіз міжнародного досвіду правового регулювання податкової консолідації дозволяє дійти такого висновку: у різних державах умови та порядок реалізації такого податкового механізму суттєво відрізняються, хоча й мають деякі спільні риси (резидентність учасників консолідованої групи, рівень статутної участі материнської компанії, організаційно-правова форма учасників консолідованих платників податку на прибуток підприємств у межах національної податкової системи). Позитивний же міжнародний досвід використання податкової консолідації є підтвердженням актуальності та необхідності впровадження інституту консолідованих платників податку

на рівні Податкового кодексу України. Аргументом на користь такої позиції є відсутність інших засобів ефективного адміністрування великих холдингових утворень у сучасному національному законодавстві, а також відсутність норм, які б спеціально регулювали діяльність холдингів у податковій сфері. Це є вагомими причинами для внесення змін до ПК України у вигляді доповнення р. III «Податок на прибуток підприємств» окремою нормою «Особливості обчислення та сплати податку на прибуток консолідованими платниками податку». Переконані, що закріплення інституту консолідованих платника податку на рівні кодифікованого нормативного акта сприятиме перспективності інвестування у вітчизняну еко-

номіку суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на рівні глобальної економіки.

Висновки. Дослідження доводить, що на сучасному етапі державного розвитку розроблення та введення інституту консолідованих платника податку як обов'язкового складника загальноправового режиму холдингів актуальні. Холдингові структури акумулюють значні фінансові ресурси, що зумовлює їхній потенційний статус як одного з основних джерел наповнення державного бюджету. Переконані, що тісна співпраця наукової спільноти разом із законодавцем уможливить розроблення стрункої й ефективної системи правових норм, які регулюватимуть інститут консолідованих платника податку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грибановський А. Консолидированная финансовая отчетность: с чего все началось. URL: <http://bankir.ru/technologii/s/konsolidirivannaya-finansovaya-otchetnost-s-chego-vse-nachinalos-5220271>.
2. Ковалев В. Финансовая отчетность. Анализ финансовой отчетности (основы балансоведения): учеб. пособ. 2 изд., перераб. и доп. М.: ТК «Велби», Изд-во «Проспект», 2005. 432 с.
3. Баннова К. Особенности налогообложения консолидированных налогоплательщиков в развитых зарубежных странах. Вестник Томского государственного университета. 2012. № 2.
4. Безверхий К. Виникнення і розвиток консолідований фінансової звітності. Облік і фінанси. 2015. № 1 (67). С. 8–13.
5. Крохина Ю. Консолидированная группа налогоплательщиков – новый субъект налогового права. Финансовое право. 2013. № 4. С. 28–34.
6. Винницкий Д. Режим налогообложения холдинговых компаний: проблемы и решения. Корпоративный юрист. 2005. № 1. С. 24.
7. Guyon Yves. The Law of Groups of Companies in France-Groups of Companies in the EEC: A Survey Report to the European Commission on the Law Relating to Corporate Groups in Various Member States. Edited by Eddy Wymeersch. Berlin; N. Y.: Walter De Gruyter Inc, 1993. P. 141–163.
8. Кучерявенко М. Податкове право: підручн. Х.: Право, 2013. 536 с.
9. Цыпкин, С. Д. Правовое регулирование налоговых отношений в СССР. М.: Госюриздан, 1955. 76 с.
10. Ровинский Е. Основные вопросы теории советского финансового права: моногр. М.: Госюриздан, 1960. 193 с.
11. Податковий кодекс України в редакції від 31 грудня 2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17-ed20141231/paran3093#n3093>.
12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи від 28 грудня 2014 р. № 71–19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19/ed20150101/paran277#n277>.
13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 628. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.
14. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 (МСФЗ 10) від 1 січня 2013 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_065.
15. Directive 2013/34/EU of the European parliament and the council of 26 june 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <http://www.oroc.pt/fotos/editor2/directivacont.pdf>.
16. Пантелеєв В. Безверхий К. Консолідація фінансової звітності групи підприємств: від теорії до практики // Репозитарій КНТЕУ. 2015. URL: http://knutd.com.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/Bezverhiy2015052218.pdf.
17. Господарський кодекс України від 1 січня 2004 р. № 436–15. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
18. Податковий кодекс Російської федерації станом на 1 січня 2018 р. URL: <http://nalogovyykodeks.ru>.
19. Ley 27/2014, de 27 de noviembre, del Impuesto sobre Sociedades (BOE, 28 noviembre 2014) // BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO D. L.: M-1/1958. ISSN: 0212-033X. URL: <http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/Ministerio/EscuelaDiplomatica/Documents/BOE-A-2014-772.pdf>.
20. Fiscal Code of Germany in the version promulgated on 1 October 2002 (Federal Law Gazette [Bundesgesetzblatt] I p. 3866; 2003 I p. 61), last amended by Article 13 of the Ordinance of 18 December 2013 (Federal Law Gazette I p. 4318) // Juris GmbH, 2014. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_ao/englisch_ao.html.
21. Баннова К. Проблемы налогообложения консолидированных групп за рубежом и в России. Проблемы учёта и финанс. 2011. № 3. С. 38–41.